

Scan: <http://www.new.dli.ernet.in/>
PDF: <http://www.KetabFarsi.com>

تذکرہ الخواتین

جلد اول

مترجمہ
ڈاکٹر سید معاین الحق

(الف)

فہرست

صفحہ	اسماء	نمبر شمار
۱۱	نواب خان خانان محمد پیرام خان	۱
۲۰	مرزا سلیمان و مرزا شاہ رخ	۲
۲۳	خان خانان منعم خان	۳
۲۶	علی قلی خان زمان و بہادر خان	۴
۳۱	خان خانان مرزا خان عبدالرحیم	۵
۶۳	شیخ مبارک ناگوری	۶
۶۳	شیخ ابوالفیض فیضی	۷
۶۷	شیخ ابوالفضل علامی	۸
۷۷	شاہ ابوالمعالی	۹
۷۹	مرزا شرف الدین حسین	۱۰
۸۰	شمس الدین خان اتکہ	۱۱
۸۰	محمد عزیز کوکلتاش	۱۲
۹۹	مرزا رستم صفوی	۱۳
۱۰۱	شہاب الدین احمد خان نیشاپوری	۱۴
۱۰۱	پیر محمد خان شروانی	۱۵
۱۰۳	راجہ بہارا مل و راجہ بہگوان داس	۱۶

(ب)

۱۰۳	راجہ مان سنگہ	۱۷
۱۱۱	حقیقت بغی پسران سلطان محمد مرزا	۱۸
۱۲۲	خواجہ عبدالمجید آصف خان	۱۹
۱۲۳	زین خان کوکہ	۲۰
۱۲۴	ادھم خان کوکہ	۲۱
۱۲۶	مرتضیٰ خان شیخ فرید بخاری دہلوی	۲۲
۱۳۸	نواب میاں شاہباز خان کنبو	۲۳
۱۶۰	نواب میاں محمد خان نیازی	۲۴
۱۶۵	باز بہادر افغان	۲۵
۱۶۶	محب علی خان	۲۶
۱۷۰	مرزا یوسف خان رضوی	۲۷
۱۷۲	قلیچ محمد خان	۲۸
۱۷۶	صادق محمد خان	۲۹
۱۷۶	مرزا جانی بیگ ترخان	۳۰
۱۸۱	شاہ قلی خان محرم	۳۱
۱۸۱	سید محمود بارہہ	۳۲
۱۸۳	راجہ بیربر	۳۳
۱۸۵	رضوی خان مشہدی	۳۴
۱۸۵	شاہ منصور شیرازی	۳۵

(ج)

۱۸۷	آصف خان مرزا محمد جعفر	۳۶
۱۹۰	سعید خان چغتہ	۳۷
۱۹۳	میر شریف آملی	۳۸
۱۹۴	شاہ فتح اللہ شیرازی	۳۹
۱۹۵	حکیم ابوالفتح	۴۰
۱۹۵	خواجہ شمس الدین خوافی	۴۱
۱۹۶	جانش بہادر	۴۲
۱۹۶	میر جمال الدین حسین انجو	۴۳
۱۹۸	میر ابوالقاسم خان نمکین	۴۴
۲۰۰	میر محمد معصوم بہکری	۴۵
۲۰۵	سوٹہ راجہ جودہہ پوری	۴۶
۲۰۵	مرزا علی اکبر شاہی	۴۷
۲۰۶	مظفر خان معموری	۴۸
۲۰۷	لشکر خان	۴۹
۲۰۸	خواجہ نظام الدین احمد ہروی	۵۰
۲۰۹	خضر خواجہ خان	۵۱
۲۰۹	محمد قلی خان برلاس	۵۲
۲۰۹	خان جہان	۵۳
۲۰۹	سید خان مغول	۵۴

(د)

۲۰۹	عبدالله خان اوزبک	۵۵
۲۱۰	قبا خان کنک	۵۶
۲۱۰	یوسف خان	۵۷
۲۱۰	شجاعت خان	۵۸
۲۱۰	شاه بداغ خان	۵۹
۲۱۱	ترسون محمد خان	۶۰
۲۱۱	وزیر خان	۶۱
۲۱۱	محمد مراد خان	۶۲
۲۱۱	اشرف خان میر منشی	۶۳
۲۱۱	محمد قاسم خان نیشاپوری	۶۴
۲۱۲	راجہ تورد مل	۶۵
۲۱۲	مرزا قلی خان	۶۶
۲۱۲	مظفر خان	۶۷
۲۱۲	شاهم خان	۶۸
۲۱۳	اسماعیل سلطان	۶۹
۲۱۳	محمد خان	۷۰
۲۱۳	خان عالم	۷۱
۲۱۳	قطب الدین محمد خان	۷۲
۲۱۳	اسماعیل قلی خان	۷۳

(•)

۲۱۳	اعتماد خان گجراتی	۷۳
۲۱۵	رائے رائے سنگھ بہرتیہ	۷۵
۲۱۵	شریف خان	۷۶
۲۱۵	شاہ فخرالدین اتکھ	۷۷
۲۱۵	محب علی خان رھتاسی	۷۸
۲۱۶	معین الدین خان میر ساماں	۷۹
۲۱۶	اعتماد خان خواجہ سرا	۸۰
۲۱۶	سرزا رستم خان	۸۱
۲۱۶	کمال خان ککھر	۸۲
۲۱۷	طاہر خان میر فراغت	۸۳
۲۱۷	سید احمد خان بارھہ	۸۳
۲۱۷	قرا بہادر خان	۸۵
۲۱۷	باقی محمد خان کوکہ	۸۶
۲۱۷	سید محمد میر عدل	۸۷
۲۱۷	معصوم خان فرنخودی	۸۸
۲۱۸	نورنگ خان	۸۹
۲۱۸	شاہ محمد خان اتکھ	۹۰
۲۱۸	علی قلی خان	۹۱
۲۱۸	فتو خان	۹۲
۲۱۸	سماحی خان	۹۳

(و)

۲۱۸	فتح خان فیلبان	۹۴
۲۱۸	درویش محمد اوزبک	۹۵
۲۱۸	مجنون خان قاقشال	۹۶
۲۱۹	محمد قاسم خان میربحر	۹۷
۲۱۹	شیخ ابراهیم	۹۸
۲۱۹	خواجہ جہاں خراسانی	۹۹
۲۱۹	راجہ جگناتپہ	۱۰۰
۲۱۹	راجہ اسکرن	۱۰۱
۲۱۹	راجہ لونکرن کچھواہہ شیخاوت	۱۰۲
۲۲۱	مادھو سنگہ	۱۰۳
۲۲۱	غیاث قلی	۱۰۴
۲۲۱	پائیندہ خان مغول	۱۰۵
۲۲۱	مبارک خان	۱۰۶
۲۲۱	حسین خان تکریمہ	۱۰۷
۲۲۲	سید قاسم بارہہ	۱۰۸
۲۲۲	جلال خان و سعید خان	۱۰۹
۲۲۲	خواجہ طاہر محمد	۱۱۰
۲۲۲	مہتر خان خاصہ خیل	۱۱۱
۲۲۶	پہاڑ خان خاصہ خیل	۱۱۲
۲۲۶	فرحت خان خاصہ خیل	۱۱۳

(ز)

۲۲۶	رای درگا	۱۱۴
۲۲۶	مقصود علی کور	۱۱۵
۲۲۶	اخلاص خان خواجہ سرا	۱۱۶
۲۲۶	سہر علی سلدوز	۱۱۷
۲۲۶	خداوند خان دکھنی	۱۱۸
۲۲۷	سید مرتضیٰ خان دکھنی	۱۱۹
۲۲۷	حسین خان پنی افغان	۱۲۰
۲۲۸	نظر بیگ	۱۲۱
۲۲۸	راجہ گوہال	۱۲۲
۲۲۸	سید ہاشم بارہہ	۱۲۳
۲۲۸	رائے سرجن	۱۲۴
۲۲۹	راجہ رویسی	۱۲۵
۲۲۹	فاضل خان	۱۲۶
۲۲۹	شاہ قلی خان نارنجی	۱۲۷
۲۲۹	شیخ محمد بخاری	۱۲۸
۲۲۹	لعل خان بدخشی	۱۲۹
۲۲۹	خنجر بیگ چغتائی	۱۳۰
۲۳۰	مخصوص خان	۱۳۱
۲۳۰	ثانی خان	۱۳۲
۲۳۰	مرزا حسن خان	۱۳۳

(ح)

۲۳۰	واجد جغت سنگه	۱۳۳
۲۳۰	مرزا حیات خان	۱۳۵
۲۳۰	علی دوست خان	۱۲۰
۲۳۰	سلطان حسین خان	۱۳۷
۲۳۰	سلیم خان سرمور افغان	۱۳۸
۲۳۱	سید جهجو بارهه	۱۳۹
۲۳۱	دربار خان	۱۴۰
۲۳۱	حاجی محمد سیستانی	۱۴۱
۲۳۱	محمد زمان	۱۴۲
۲۳۱	محمد قلی توقنائی	۱۴۳
۲۳۱	مجاهد خان	۱۴۴
۲۳۱	خرم خان	۱۴۵
۲۳۲	سلطان ابراهیم	۱۴۶
۲۳۲	شاه غازی ترکمان	۱۴۷
۲۳۲	شیرویه	۱۴۸
۲۳۲	نورس خان	۱۴۹
۲۳۲	جنال خان قورچی	۱۵۰
۲۳۲	شمال خان قورچی	۱۵۱
۲۳۲	مرزا علی خان	۱۵۲

(ط)

۲۳۳	میر عبداللہ خان	۱۵۳
۲۳۳	فرخ خان	۱۵۴
۲۳۳	قتلق قدم خان	۱۵۵
۲۳۳	جعفر خان ترکمان	۱۵۶
۲۳۳	میر ابوالمظفر	۱۵۷
۲۳۳	رام سنگھ	۱۵۸
۲۳۳	میر ابوالقاسم	۱۵۹
۲۳۳	خواجہ عبدالحی	۱۶۰
۲۳۳	میدنی رائے	۱۶۱
۲۳۳	میر سید زاہد رضوی	۱۶۲
۲۳۳	طاہر	۱۶۳
۲۳۳	محمد قلی ترکمان	۱۶۴
۲۳۳	مرزا علی	۱۶۵
۲۳۳	رائے بہوج	۱۶۶
۲۳۳	رائے لکشمن بہدوریہ	۱۶۷
۲۳۵	باقی بیگ سفرہ چی	۱۶۸
۲۳۵	خاندوران کابلی	۱۶۹
۲۳۷	نقیب خان	۱۷۰
۲۳۷	شیخ عبدالرحیم لکھنوی	۱۷۱

(ی)

۲۳۸	رائے رایان پترداس	۱۷۲
۲۳۸	راجہ رام داس کچھواہہ	۱۷۳
۲۴۱	فریدون خاں برلاس	۱۷۴
۲۴۲	میر حسام الدین	۱۷۵
۲۴۳	حکیم علی	۱۷۶
۲۴۵	حکیم شفائی	۱۷۷
۲۴۶	میاں گدا کلال	۱۷۸
۲۴۷	شیخ میاں بختیار	۱۷۹
۲۴۷	شیخ عبداللہ	۱۸۰
۲۴۸	خواجہ بیگ مرزا	۱۸۱
۲۴۸	میر محمد خاں اتکہ	۱۸۲
۲۴۸	مطلب خاں	۱۸۳
۲۴۸	قبا خاں	۱۸۳

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

حمد و ثنا خداوندے را کہ حمد جز او را نسزد و شکر جز او را نہ زبید
 و حمد و ثنا در خور او ہم او تواند گفت و وصف او چنانکہ است ہم
 او تواند کرد کہ عقل برافریدہ حکم نتواند کرد و اندیشہ از عالم عقل
 چہ داند، عقلے کہ بحق راہ یافت، بہ ہدایت او یافت و اندیشہ کہ از
 حق خبر داد بہ عنایت او داد، بفضل او بود کہ جان بشناخت او بینا
 گشت¹ بچورد او بود کہ دل بہ امداد او آشنا گشت۔ و سپاس و منت
 خداوندے را کہ شناخت او زندگی جان و یاد او راحت رواں و طلب او
 ملک جاودان و خدمت او خورشتر از نعیم ہر دو جہاں و یک نفس با او
 بہتر از ہر چہ در زمین و آسمان۔ و صلوات با برکات طہیات و تعہیات
 مبارکات² ہر شود اندیشہ درو کم گردد، از³ کابد زندہ ما کن
 مدینہ⁴ راہ نمائی طریق عبودیت⁵ حی لاریب احمد مجتبی محمد
 مصطفے صلے اللہ علیہ والہ وسلم⁶ جانہا بینا و بہ نفس او دلہا آشنا و بہ
 شریعت او راہ⁷ ہویدا⁸ و بہ سنت او آداب بندگی مبرهن، افریں براہل
 و یاران او و بخشائش حق بر معینان دین مبین و ملت یقین او باد۔

1 In MS. B شد

3 Lacuna in both MSS.

5 Lacuna in both MSS.

7 Lacuna in both MSS.

2 Lacuna in both MSS.

4 Lacuna in both MSS.

6 Lacuna in both MSS.

8 In MS. B روشن و ہویدا

اما بعد چنی گوید اضعف عباد، المحتاج رافت^۱ رب الرؤف، شیخ فرید ولد
 شیخ معروف صدر سرکار بهکر صانها الله تعالى عن الافات والخطر^۲ که
 چون ارباب تواریخ رحمهم الله تعالى علیهم اجمعین در اظهار احوال
 سلاطین ما تقدم و حال مجلدات پرداخته یادگارے در عالم گذاشته اند۔
 اما حالات خوانین سپهر احتشام که هر یکے دستور العمل روزگار کامرانی
 کرده اند و میکنند و واقعات و واردات آنها که عبرت بخش عالمیان
 و هوش افزائے جهانیان است تا حال هیچ عزیزے متصدی بیان حالات آنها
 نشده، این کمترین با وجود قلت بضاعت و عدم الاستطاعت متوکلا
 علی الله در خور حالت خویش مناقب بیه جمیلہ حسنه ان جهان کرم
 را کتابے موسوم بذ خیرة الخوانین تصنیف نموده بدرگاہ باجاه^۲.....
 بهر قدرتی که خورشید فایض الانوار عدالتش^۳..... منور کن کاشانه
 غم دیدگان عالم علوی است و بہار نصرت^۴..... مفرح قلوب متم رسیدگان
 جهان سفلی است، نسایم خلق کریمش چون هوای^۵..... در قالب عالم
 دمیده و شمایم لطف عمیمش آهوی چین مشام عالمیان را معطر گردانیده،
 خاک آستان مکرمتش آسایش کحل الجواهر چشم امید و سحاب اقبال
 الطافش حضرت بخش سعادت جاوید^۶

سپهر کرم مهر روشن ضمیر * به برج شرف افتا منیر
 افاضل نواز و فضائل دثار * به لطفش امید صغار و کبار

1 In MS. B به رافت
 3 Lacuna in both MSS.
 5 Lacuna in both MSS.

2 Lacuna in both MSS.
 4 Lacuna in both MSS.
 6 In MS. B مثنوی

مشیر سلاطین جم احتشام * انیس خوانین عالی مقام^۱

—: 0 :—

نسیم خلق ان هر نه وزیده * زسنگ خاره گلها دویده^۲
چون نور عدل اوشد عالم افروز * زمستان گشت چون ایام نوروز

اعنی فهرست مجموعه دانش، عنوان کتاب آفرینش، دیباچه صحیفه بینش،
خواص دریائے دین، و در دریائے یقین، مخزن اہلیت و مکرمت، معدن
مروت و قنوت، غضنفر بیستہ معارک جلالیت، در دریائے انسانیت،
مواج بحر مکرمتہ شایستہ مسند عزت و رفعت، بلند اقبال، جہان
کرم، نواب شایستہ خان کہ^۳ ..... از تجلیات حضرت رحمان
برده^۴ ..... و مجلس خلد بریں آن فیض عالمیان مورد توجہات
قدس گشتہ، داخل منتخب^۵ ..... از ارباب دول و خردمندان دہر^۶ .....
در عبارت این کتاب افراط تفریط یا موقع و غیر موقع^۷ یا تقدیم و تاخیر^۸
واقع شدہ باشد خطایائے قلم را اشفاق اصلاح دادہ پرتو انوار عاطفت
بروجنات احوال مولف قابد، رجائے واثق و امید صادق کہ این جریدہ
سوانح عینی کہ مشتمل بر واقعات عجائب و حکایات غرائب است منظور
نظر نواب فلک قدر گردیدہ موجب ترقی دولت و عزت مولف باشد۔

شکر کہ، این پیکر مشکین نقاب * کرد عیان عارض چون آفتاب
بارخ پر زیب و لب دلتواز * جلوہ گرائیدہ (؟) بر اہل نیاز

1 In MS. B وله

3 Lacuna in both MSS.

5 Lacuna in both MSS.

7 In MS. B موقع و موقع

2 In MS. B دیدہ

4 Lacuna in both MSS.

6 Lacuna in both MSS.

8 In MS. B یا تقدیم یا تاخیر

سوادش نور بخش دیده^۱ حور * بیاضش از فروغ عدل پرنور
 زالفاظ بلیغ روح پرور * سطورش جلوه گر چون عقد گوهر^۱
 عباراتش چو آب زندگانی * در و پیدا جواهر از معانی
 چون حال او عنان بهجت افزا * چو صبح کامرانی عالم آسا
 مشتمل بر سه باب است،

باب اول - در ذکر خوانین واجب التکریم که در عهد دولت
 عرش آشیانی نورالله مرقدہ و عطر تربتہ فی فرادیس الجنان و
 باربہ(؟)^۲

باب دوم - در تبیین احوال امرای عالی شان که در زمان بهجت و سرور
 حضرت جنت مکانی جهانگیر بادشاه علیہ الرحمۃ والغفران بسروری بسر
 برده اند -

باب سوم - در اظهار حالات بندهای درگاه مقدس، معلی، بندگان
 عالی حضرت، سکندر صولت، دارا رفعت، خاقان سریرت، فغفور سیرت،
 سلیمان منزلت، جمشید حشمت، کیومرث شوکت، نایب درگاه رحمانی
 ظهور امام صاحب زمانی، خلیفه سبحانی، محرم امراروبانی، ظل صمدانی
 مورد تجلیات بارگاه لامکانی، حضرت صاحبقران ثانی، شهاب الدین
 محمد شاه جهان پادشاه غازی که نور مشخص و سایه اخص حضرت
 دادار جهان افرین است، به عزت و آبرو رپوده اند و هستند -

1 In MS. B the order of the
 hemistiches is changed.

2 In MS. B وفي فرادیس الجنان
 منزله و ماواه

باب اول

در ذکر خوانین حضرت عرشی آشیانی رحمتہ اللہ علیہ

اسامی های ایشان

خان خانان پیرام خان ترکمان	مرزا سلیمان مرزا شاه رخ ¹
خان خانان منعم خان	علی قلی خاترمان و بہادرخان
نواب خان خانان مرزاخان عبدالرحیم	شیخ مبارک ناگوری سیوستانی
شیخ ابوالفیض فیضی	شیخ ابوالفضل علامی خلیفہ الخلفاء (۹)
شاه ابوالعالی میدزادہ	مرزا شرف الدین حسین
شمس الدین محمد خان اتکہ	محمد عزیز کو کلتاش خان اعظم
نواب مرزا رستم قندھاری صفوی	شہاب الدین احمدخان نیشاپوری
پیرمحمدخان شروانی ناصرالملک	راجہ بہارامل و راجہ بہگوانداس کچھواہ
راجہ مانسنگہ کچھواہ ولد راجہ بہگوانداس	حقیقت بنی پسران سلطان محمد مرزا ²
خواجہ عبدالمجید آصف خان	زین خان کوکہ
ادھم خان کوکہ	نواب مرتضیٰ خان شیخ فرید بخاری دہلوی
نواب میان شہباز خان کنبو	نواب میان محمد خان نیازی افغان
باز بہادر سور افغان	محب علیخان پسر میر خلیفہ وکیل

¹ In MS. B مرزا شاه رخ و مرزا سلیمان

² In MS. B پسران محمد
سلطان مرزا

قلیچ محمد خان	سید یوسف خان رضوی و بغی یادگار برادرزاده اش
مرزا جانی بیگ ترخان تته	صادق محمد خان
سید محمود باره	شاه قلی خان محرم
راجہ بیر بر کبرائی	رضوی خان مشہدی
مرزا محمد جعفر آصف خان	شاه منصور شیرازی
میر سید شریف آملی	سعید خان چفته
حکیم ابو الفتح	شاه فتح اللہ شیرازی
جابس بہادر ¹	خواجہ شمس الدین خوافی
میر محصوم بکری ²	میر جمال الدین حسین انجو
موتہ راجہ جودھپوری	میر ابوالقاسم خان تمکین و پسراں ایشان
مظفر خان معموری	مرزا علی اکبر شاہی
خواجہ نظام الدین احمد ہروی	لشکر خان ابوالحسن
محمد قلی خان برلاس	خضر خواجہ خان
سعید خان برادر زادہ جہانگیر	خانچہاں خواہرزادہ
قلی خان	پیرام خان
قبا خان کنک	عبد اللہ خان اوزبک
شجاعت خان خواہرزادہ تردی	یوسف خان ولد اتکہ خان
بیگ خان	

1. In MS. B جالش

2 In MS. B Mir Ma'sum Bhakkari appears after Abu al-Qasim.

شاه بداغ خان	قرسون محمد خان
وزیرخان برادرعبدالمجید آصف خان	محمد مراد خان
اشرف خان میر منشی	محمد قاسم خان نیشاپوری
راجه تودرمل ودهارو	مرزا قلی خان
مظفرخان تربتی	شاهم خان جلایر
اسمعیل سلطان	محمد خان جلایر
خان عالم پسر ہمدہ کوکہ	قطب الدین خان برادرخان اعظم
اسمعیل قلی خان برادرخانجہان	اعتماد خان گجراتی
رای رایسنکہ بھورتیہ	شریف خان برادرخان اعظم اتکہ
شاه فخرالدین اتکہ برادر خان اعظم	محب علی خان رھتاسی
معین الدین خان	اعتماد خان خواجہ سرا
مرزا رستم خان	کمال خان ککھر
ظاہر خان میر فراغت	میر احمد خان بارہ ¹
قرا بہادر خان	باقی محمد خان کوکہ
سید محمد میر عدل	معصوم خان فرنخودی
نورنگ خان	شاه محمد خان اتکہ
علی قلی خان	فتو خان افغان
سمانچی خان ²	فتح خان فیلبان
درویش محمد اوزبک	مجنونخان قاقشال

1 In MS. B سید احمد خان بارہم

2 In MS. B سماچی خان

محمد قاسم خان میر بحر	شیخ ابراهیم داماد حضرت شیخ سلیم رح راجه جگناتپه
خواجه جهان خراسانی راجه اسکرن	راجه لون کرن کچھواہہ و رای منوہر وغیرہ
مادھو سنگہ کچھواہہ پایندہ ^۱ خان مغول سید قاسم بارہہ	غیاث الدین علی آصف خان مبارک خان ولد کمال خان ککھر حسین خان تکرپہ خواجه طاہر محمد بہادر خان خاصہ خیل رای درگا
جلال خان و سعید خان ککھر مہتر خان خاصہ خیل فرحت خان خاصہ خیل مقصود علی کور محمد علی سلدوز ^۲ سید مرتضی دکنہی نظر بیگ سید ہاشم بارہ راجه رویسی شاہ قلی خان نارنجی لعل خان بدخشی	اخلاص خان خواجه سرا خداوند خان دکنہی حسین خان پنی افغان راجه گوپال رای سرجن فاضل خان شیخ محمد بخاری خنجر بیگ

۱ In MS. B پایند

۲ In MS. B سہر علی سلدوز

ثانی خان	مخصوص خان
راجہ جگت سنگھ	مرزا حسن خان
علی دوست خان	مرزا حیات خان
سلیم خان سرمور افغان	سلطان حسین خان
دربار خان ^۱	سید جہجہو بارہ
محمد زمان	حاجی محمد سیستانی
مجاہد خان	محمد قلی توقنائی ^۲
سلطان ابراہیم	خرم خان
شیر افگن خان	شاہ غازی ترکمان
نوشہ خان ^۳	شیرویه پسر شیر افگن خان
شمال خان قورچی	جلال خان قورچی
میر عبداللہ خان	مرزا علی خان
قتلق قدم خان	فرخ خان
میر ابوالمظفر پسر اشرف خان	جعفر خان ترکمان
میر ابوالقاسم ولد مید محمد میر عدل	جسنگہ پسر اسکر ^۴
میدنی رائے	خواجہ عبدالحی میر عدل
طاہر پسر شاہ سیف الملوک	میر سید زاہد رضوی

1 In MS. B دریا خان

3 In MS. B after this قتلوقدم خان

2 In MS. B توقبائی

4 In MS. B راجہ اسکر

مرزا علی علی شاهی
 راجه لکشمین بهدوریه
 خاندوران شاه بیگخان کابلی
 شیخ عبدالله
 میر محمد خان اتکه
 قبا خان
 رای رایان مسهر داس
 فریدون خان پورلاس
 حکیم علی
 میان گدا

محمد قلی توکمان
 رای بهوج ولد رای سرجن
 باقی بیگ سفره چی
 نقیب خان
 خواجه بیگ مرزا
 مطلب خان
 شیخ عبدالرحیم
 راجه رامداس کچھو راهه
 میر حسام الدین
 حکیم شفائی
 شیخ جمال بختیار

نواب خان خانان محمد پیرام خان¹

از طائفہ بہارلوی ترکمان است² نسب او بہ مرزا جہان شاہ میرسد و در زمان حضرت جنت استانی² نصیرالدین محمد ہمایون بادشاہ غازی بمرتبہ وکالت وامیرالامرای ومنصب پنج ہزاری رسیدہ بخدمت بادشاہزادہ عالی مقدار محمد اکبر بادشاہ غازی امتیاز یافتہ ، بسبب ان صاحب اقبال بنیان سلطنت این دودمان عالیشان استحکام پزیرفتہ ، فتح ہندوستان ازرائے جہان کشائے او شدہ ، و در وقتے کہ حضرت جنت استانی باشیرخان سور والی محاربہ نمودہ ، وتفرقہ جمعیت روداد ، سشارالیہ راہ را غلط کردہ بجانب سنبھل سربر آورد گواران انجاورا نشناختہ ازاسپ فرود آوردہ گفتند کہ رقص مغلی را بنماید، اوروبراسمان کردہ رقص کنان میگفت کہ سکسک فلکم سکسک فلکم³۔ از انجا در دارالخلافہ آگرہ رسیدہ ۔ و در سفر لاهور و سندہ وجودہور وجیسلمیر و ماروار و امرکوت رفیق انحضرت بودہ⁴ و چون انحضرت بحسب گردش

1 In MS. B نواب خان خانان محمد خان

3 Both MSS. have سکسک meaning swift-going horse.

2 Officially the epithet جنت آشیانی was affixed to Humāyūn's name. See Ṭabaqāt (Luck. ed.), p. 193.

فلکی وابتلای الهی عزیمت سفر عراق نمودند از مقام پشنک بیرام خان را بانامه بجانب شاه طهماسب صفوی دارای ایران فرستادند، مومی‌الیه در انجارسیده بعزت تمام مراجعت نمود، بعد از آنکه انحضرت امداد کومک از دارای ایران گرفته مراجعت کردند، فرمان عاطفت بخط خاص خود مشتمل بر نصایح بمرزا کامران برادر خود که در کابل علم‌بغی برافراشته بود، فرستادند. بیرام خان چون آگاهی یافت که مرزا کامران عزت فرمان عالیشان نخواهد کرد^۱ مصحف مجید را بر سر بست و فرمان را قرین مصحف ساخت و در مجلس مرزا کامران درآمد و باواز بلند گفت که مرزاجیو، تعظیم مصحف! مرزا آزاد بر خواست^۲ فرمان گرفت. پس ازان قندهار بجاگیر بیرام خان مقرر گشت و بعد از آمدن هندوستان خبر رسید که بیرام خان خیالات فاسد را بنخود راه داده قندهار را تغیر نموده، اوطلب حضور شد و در همان سال انحضرت سفر آخرت اختیار نمودند. و حضرت جلال‌الدین‌والدین محمد اکبر باد شاه^۳ غازی به سعی بیرام خان روز یکشنبه دوم شهر ربیع‌الثانی سنه ثلث وستین و تسعمایه سنه ۹۶۳ هجری^۳ بطالع جوزا در قصبه کلا نور بر تخت سلطنت موروثی اجلاس نمودند، و مدار اختیار تمام^۴ ممالک محروسه به قبضه او بود. باز قندهار بمضافات بجاگیر بیرام خان

1 In MS. B عدول فرمان عالیشان
بخواهد کرد

2 In MS. B حضرت جلال‌الدین
والدین جلال‌الدین محمد اکبر

3 Smith says "Friday, Rabī ii A. H. 963;" Nizam al-Din has Friday, 2nd Rabī al-Awwal, 963. V. A. Smith, *Akbar, the Great Mogul* (Delhi, Reprint 1958), p. 22.

4 In MS. B کل

تفویض یافت. هیمو بقال^۱ که از امرای کبار شیر خان و سلیم خان سور افغان، که صاحب جمعیت و فیلان نامی همراه داشت باحضرت جهان بانی محاربه نموده هزیمت یافت و زخمی گردیده در عماری سربه صحرا زده میگشت، باتفاق^۲ شاه قلیخان محرم بدست آورده از نظر اشرف گزرانید و تحقیق شد که خانخانان بیرام خان حسب الحکم هیمورا به قتل رسانید^۳، و از حشم و خدم و خزانه و اسپان و فیلان که در میوات بود حسب الحکم مولانا پیر محمد شروانی آورده بنظر مقس گذرانید. به بیرام خان مرحمت شد. و در سال دوم از جلوس ازدواج بمهد علیا سلیمه سلطان بیگم دختر مرزا نورالدین محمد خواهرزاده جنت استانی بود اتفاق افتاد. خانخانان در هفته یکمرتبه به درخانه خود دیوان میکرد و مسلمات سرکار خالصة شریفه را فیصل میداد. ملا پیر محمد شروانی وکیل مطلق العنان او بود، و کار او بجای رسید که مردم اعیان بخانه او میرفتند بار نمی یافتند. مزاج او از جاده اعتدال منحرف گشت. چند روز به شهرت بیماری از خانه بیرون نیامده. خانخانان برسم عیادت پرسى بمنزل او رفت، دربانان پیش آمده گفتند که بعد ازاں که دعای شما نرسد اندرون نروند، خانخانان درهم شد، پیر محمد خان خبر یافته از خانه بدر آمده در مقام اعتذار ایستاد. خانخانان گفت، ملا دربانان شما مرا نگذاشتند^۴

1 In MS. B هیمو کیال

2 In MS. B اتفاقاً

3 Whether Akbar killed Hīmū with his own hands or ordered Bayrām Khān to put him to death has become a controversy. See Smith, p. 29.

4 In MS. ما را نمی گذاشتند